

KAYIT DIŞI EKONOMİ:İLLEGAL BAHİS

UNREGISTERED ECONOMY:ILLEGAL BETTING

İsa ALTINIŐIK¹

¹Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu

isa@selcuk.edu.tr

ÖZET

Günümüzde ekonomik faaliyetler artarak kayıtdışı ekonomi içinde gerçekleşmektedir. Kayıtdışı ekonomi, az ya da çok bütün ülkelerin karşılaŐıkları ekonomik bir problemdir. Kayıtdışı ekonomi, ülkeleri vergi kaybına uğratmaktadır. Vergi kaybının olması kamu finansmanını sağlamayı güçleŐtirmektedir. Bu çalışmada, son yıllarda hem oynayanlar hem de elde edilen gelirler açısından sayısal anlamda çok büyük artışlar gösteren illegal bahis, kayıt dışı ekonomi bağlamında incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler:Kayıtdışı ekonomi, İllegal bahis

ABSTRACT

Today, economic activities are increasing in the unregistered economy. The unregistered economy is more or less an economic problem that all countries face. The unregistered economy causes countries to lose taxes. The loss of taxation makes it difficult to provide public financing. This study examines the illegal betting in the unregistered economy, which has shown very large increases in numerical terms both in terms of both the players' and the revenues.

Keywords:Unregistered economy, Illegal betting

GİRİŞ

Kayıtdışı ekonomi kavramının iktisatçılar tarafından incelenmeye ve tartışılmaya başlanmasının temelleri 1970’li yıllara kadar uzanmaktadır. 1970’li yılların sonlarında yayımlanan birkaç makale ile ekonomistlerin ilgisini çekmeye başlayan kayıtdışı ekonomi kavramı literatürde gayri resmi, enformel, düzensiz, ikinci, yeraltı, yasadışı, görünmeyen, kayıtlı olmayan, gölge ekonomi gibi farklı isimler taşımaktadır. Farklı açılardan ele alındığında farklı isimlerle adlandırılan kayıtdışı ekonomi kavramının birçok dilde en çok rastlanan ismi kara (black) ekonomidir.¹

Kayıt dışı ekonomi konusu ekonomik büyüme, gelir dağılımı, vergi gelirleri, rekabet, istihdam, kamu yatırımları vb. üzerindeki ciddi etkilerinden dolayı, özellikle son 25-30 yıldan beri, iktisatçılar ve hükümetlerin dikkatini çekmektedir. Yüksek vergi oranı, durgunluk, artan işsizlik, sosyal güvenlik yükü, kayıtlı ekonomideki kanuni düzenlemelerin çokluğu, özellikle işgücü piyasalarında mesaide kısıtlama, erken emeklilik, birden fazla işte çalışmanın yasaklanması, hükümet politikaları ve vergi oranlarından kaynaklanan hoşnutsuzluk gibi faktörler kayıt dışı ekonomi, vergi kaçırma ve vergiden kaçınmaya yol açmaktadır. Büyük ölçekli bir kayıt dışı ekonominin varlığı, yüksek vergi oranları, kamu hizmetlerinde azalma, haksız rekabet ve dürüst ticaret erbabı için elverişsiz bir iş ortamı ile sonuçlanmaktadır.²

1.Kayıt Dışı Ekonomi ve İllegal Bahis Tanımı

Suç teşkil etsin veya etmesin, belgeye hiç bağlanmamış veya içeriği kısmen veya tamamen gerçeği yansıtmayan yanıltıcı belgelerle gerçekleştirilen ve bilinen istatistiki yöntemlere göre tahmin de edilemediği için Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) hesaplarına dahil edilemeyen devletin bilgisi ve kayıtları dışında yürütülen gelir oluşturucu ekonomik faaliyetlerin tümü şeklindeki bir tanım kayıt dışı ekonominin oldukça kapsamlı ve uygun bir tanımı olduğu ifade edilebilir.³

Kayıt dışı ekonomi temelde, devletin bilgisi ve kontrolü dışındaki kanuni ve kanun dışı faaliyetlerden oluşmaktadır. Kayıt dışı ekonomi ve kanun dışı ekonomik faaliyetler gelişmekte olan ülkelerde olduğu kadar gelişmiş ülkelerde de yaygındır.

Yasal olmayan veya halk arasındaki tabiriyle “kaçak bahis siteleri” 7258 sayılı kanun kapsamında Spor Toto Teşkilat Başkanlığı’ndan izinsiz olarak spor müsabakalarına ilişkin

¹ Gülsüm Akalın ve Ferdi Kesikoğlu, Türkiye’de Kayıt Dışı Ekonomi ve Büyüme İlişkisi, ZKÜ (Zonguldak Karaelmas Üniversitesi) Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:3, Sayı:5, 2007, s.72.

² Hakan Erkuş ve Kadir Karagöz, Türkiye’de Kayıt Dışı Ekonomi ve Vergi Kaybının Tahmini, Maliye Dergisi, Sayı:156, Ocak-Haziran 2009, s.127.

³ Merve ÖNDER, Türkiye’de Kayıt Dışı Ekonomi ve Uluslararası Uygulamalar Işığında Çözüm Önerileri, Mesleki Yeterlilik Tezi, Ankara, 2012, s.7.

bahis ve şans oyunları düzenleyen ve illegal nitelikte olan sitelerdir⁴ ve bu sitelerde oynanması da illegal bahistir. İllegal bahis Türkiye dışında sunulan ülkerin bahis şirketlerinin internet üzerinden bahis yapmalarına imkan sağlamasıdır. İllegal bahis siteleri üzerinden internet aracılığı ile online oynanır. İllegal bahiste bir bayi veya bir bina yoktur tamamen internet üzerinden oynatılan bu oyun bir kaç tıkla oynanabilir ve kuponlarınızı anında takip edebilirsiniz. Bunun için yapmanız gereken bir site seçmek ve bakiye yükledikten sonra istediğiniz maçlara istediğiniz oyun türünde bahislerinizi işaretledikten sonra kupon bedelini belirleyip oynamak. Bu kadar basit şekilde illegal bahis oynayabilirsiniz.⁵

2.Kayıt Dışı Ekonomik Faaliyetlerin Sınıflandırılması

Kayıt dışı ekonomik faaliyetler üç grupta incelenebilir.

2.1.Beyan dışı ekonomi

Kayıt dışı ekonomi kapsamında, onun bir parçasını oluşturan beyan dışı ekonomi, “vergi kanunlarında konulmuş kurallara göre vergi idaresine beyan edilmesi gerektiği halde beyan edilmeyen veya eksik beyan edilen faaliyetlerle bunlar sonucu elde edilen gelirler” olarak tanımlanmıştır. Yani beyan dışı ekonominin içine, gelir oluşturucu ekonomik faaliyetlerden vergi kanunlarına göre beyan edilmesi gerektiği halde beyan edilmeyenler girmektedir.⁶

2.2.Enformel Ekonomi

Enformel ekonomi kavramı vasıfsız işgücünü, istikrarsız ve az gelir sağlayan işleri, sosyal koruma ile birlikte diğer koruyucu düzenlemelerden yararlanamayan işsizleri, iş arayanları, bağımlı ve/veya bağımsız çalışanları kapsayan ve çok küçük üretim birimlerinin yaygın olarak bulunduğu, kötü çalışma koşullarının baskın olduğu, yasal düzenlemelerin uygulanmadığı, resmî denetimin bulunmadığı işgücü piyasası bölümünü ifade etmekte kullanılmaktadır. Enformel ekonomide yer alan grupların ortak özelliği, yasal ve düzenleyici bir çerçeve içinde tanınmamış ve korunmamış olmalarıdır. Enformel ekonomide bulunanlar ileri derecede güvencesiz, belirsiz ve korumasız ortamda çalışmak ve yaşamak zorundadır. Çalışanlar, yasalar ve sosyal koruma düzenlemeleri tarafından ya hiç korunmaz ya da pek az korunur. Örgütlenme ve sendikal temsil haklarını kullanmaları da oldukça güçtür.⁷

Enformel ekonomi, devlet denetimine tabi tutulmayan, vergilendirilmemiş, sosyal güvenlik kavramının da geçersiz olduğu ekonomik bir alandır. Çalışanlar, üreticiler, formel sektörde varlığını sürdüren fakat kayıt altına alınmamış yani vergilendirmemiş çalışanlardan

⁴ <http://www.atamer.av.tr/kumar-ve-bahis-siteleriyle-dolandiricilik/>, 01.08.2017.

⁵ <http://analizkolik.com/illegal-bahis/>, 01.08.2017.

⁶ <http://www.istanbulmmmodasi.org.tr/yayinlar.asp?Gid=7&Yid=7>, 27.07.2017.

⁷ <http://www.unal-feruzoglu.av.tr/makaleler/1008/enformel-istihdam.aspx>, 27.07.2017.

oluşur. Sosyal güvenlik olanaklarından mahrumiyet, bu sektörde çalışan kesimin formel sektörde çalışanlara karşılık birçok haktan mahrum olduğu anlamına gelmektedir. Devlet ve yasalar tarafından korunamayan bu sektör çalışanları, düşük ücretlerle zor koşullar altında fazla çalışma saatlerine razı olmakta, sigortasız bir biçimde güvencesiz bir ortamda çalışmak durumunda bırakılmaktadır. Sendikal haklardan, dolayısıyla ücret konusunda pazarlık yapmaktan da mahrumdurlar. En yoğun olduğu sektörler inşaat, tarım, perakende ticaret, hizmet sektörü gibi sektörlerdir. Enformel sektörün ortaya çıkış sebeplerinin başında hızlı nüfus artışına bağlı olarak göç, işsizlik, yüksek vergilendirme, yüksek işgücü maliyetleri gelmektedir.⁸

2.3.Yasadışı Ekonomi

Ceza kanunlarınca yasaklanmış ve suç sayılmış olan faaliyetlerin gerçekleştiği ekonomi kesimidir. Kriminal türden faaliyetlerdir. Yasadışı uyuşturucu üretimi ve ticareti, silah kaçakçılığı, fahişelik, yolsuzluk, kaçakçılık, yasadışı kumar oynatmak, tefecilik, çalınmış malların ticaretini yapmak gibi faaliyetler yasadışı ekonomik faaliyetlere örnek olarak verilebilir. Daha çok kamu düzenini ilgilendiren ve devletin güvenlik güçlerinin uğraşı alanı içinde olan bu faaliyetleri, silah, uyuşturucu, kıymetli maden ve tarihi eser kaçakçılığı, kalpazanlık, sahte pasaport ve vize ticareti, gayri yasal iş takibi, çek-senet tahsilâtı, tefecilik, rüşvet ve kadın ticareti gibi faaliyetler olarak saymak mümkündür.⁹

Yasalarca gerçekleştirilmesi yasaklanmış olan tüm faaliyetler ile bu faaliyetler sonucu elde edilen gelirler yasadışı ekonomi kapsamında değerlendirilir. Yasadışı ekonominin unsurlarını yasaların yasaklamış olduğu faaliyetlerle uğraşanlar olarak tanımlamak mümkündür. Burada önemli olan, faaliyetlerin yasaların öngördüğü şekilde yapılmaması değil, faaliyetin kendisinin her durum ve takdirde yasaklanmış olmasıdır. Bu sektörde yapılan faaliyetler bir iktisadi değere sahip olmasına rağmen, yasalara ve ahlaki normlara aykırılık teşkil etmektedir. Yasalara aykırı faaliyetler kaçak çalışmak, falcılık yapmak, kumar ve bahis oyunlarını oynatmak, fuhuş ve pazarlamasını yapmak şeklinde sıralanabilir. Yasaların suç saydığı her türlü faaliyet kayıtdışı ekonomi içinde yer almaz. Rüşvet, hırsızlık, kumar oynamak suretiyle elde edilen gelirler bu kazançları elde edenler açısından bakılınca gelir olmakla beraber ekonomiyi genişleten özellik taşımazlar. Sadece daha önce oluşturulmuş olan gelirin el değiştirmesine sebep olan suçlardır. Bu sebeple bu tür faaliyetler sonucu elde edilen gelirler kayıtdışı ekonomiye dahil edilmemelidir. Yasadışı ekonomik faaliyetlerin vergi

⁸ https://ipfs.io/ipfs/QmeuuJnfJoXfWnJPj4wcNe2sZTXqrAzVKQ7ThK56aG5dNw/wiki/Kayıt_dışı_ekonomi.html, 27.07.2017.

⁹ <http://ekonomici.blogcu.com/kayitdisi-ekonomi-ve-kuresellesme-volkan-ozdede/11707678>, 27.07.2017.

açısından ağırlıklı bölümünü gelir oluşturuvcu faaliyetler oluşturmaktadır. Uyuşturucu ve silah kaçakçılığı gibi, Milli Gelir hesaplarına alınmadığı halde, formel olarak gelir oluşturan yasadışı faaliyetler ilk grubu oluşturur ve reel olduklarından dolayı da vergi açısından önemlidir. İkinci grup yasadışı ekonomik faaliyetler, hırsızlık ve rüşvet gibi, gelir oluşturuvcu olmayan, fakat transfer niteliğindeki faaliyetlerden oluşur. Bu grup faaliyetler vergileme açısından fazla önemli değildir. Daha çok kamu düzenini ilgilendiren ve devletin güvenlik güçlerinin uğraşı alanı içinde olan bu faaliyetleri, silah, uyuşturucu, kıymetli maden ve tarihi eser kaçakçılığı, kalpazanlık, sahte pasaport, vize ticareti, gayri yasal iş takibi, çek senet tahsilatı, tefecilik, rüşvet, kadın ve organ ticareti olarak saymak ve bu sayılanları arttırmak mümkündür. Bu kesim sayılanlardan ibaret değildir, bunların sayısı ve çeşitleri zaman içinde ve ülkeden ülkeye değişmektedir. Yasadışı ekonomik faaliyetler genellikle Gayri Safi Milli Hasıla rakamına dahil edilmezler.¹⁰

Bu sektörün faaliyetleri, hem kayıt dışılık nedeniyle teknik olarak kayıt altına alınamamakta, hem de üretilen mal ve hizmetlerin toplumsal refahın göstergesi olarak dahil edilmesinin rasyonel ve normatif olup olmadığı konusunda tartışma süregelmektedir. Diğer taraftan, suç ekonomisinde yapılan faaliyetler ülkelere ve zamana göre farklılıklar gösterebilmektedir. Bazı ülkelerde kumar oynamak, içki tüketimi gibi faaliyetler yasadışı olduğundan, suç sektöründe değerlendirilerek milli gelir hesaplamalarına dahil edilmemektedir. Diğer ülkelerde ise bunlar sonucu ortaya çıkan rakamlar milli gelir hesaplamalarında göz önüne alınmaktadır.¹¹

Yasadışı mal ve hizmet üretimi sonucunda oluşan kayıt dışı ekonomi, bir başka ifadeyle suç ekonomisidir. Suç ekonomisinde belirleyici unsur faaliyetin yasaların öngördüğü şekilde yapılmaması değil kendisinin yasaklanmış olmasıdır. Kayıt dışı ekonominin diğer tanımlarında, gelirin yasalara aykırı bir şekilde kayıt dışına çıkarılması söz konusu iken, suç ekonomisinde üretim tamamen yasalara aykırı olarak gerçekleşmektedir. Faaliyet yasadışı olduğundan, bu faaliyetin sonucunda elde edilen gelir, doğası gereği gizlenecektir. Diğer taraftan kayıtlı ekonomi içerisinde, konusu suç oluşturan faaliyetler sonucunda elde edilen ekonomik değerler de kayıt dışı olarak değerlendirilecektir. Ayrıca kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin tespit edilmesi halinde ilgililer sadece vergi cezaları ile cezalandırılırken, yasa

¹⁰ <http://sbe.kmu.edu.tr/userfiles/file/tezler/isletme/SemaBetulazakli.pdf>, 27.07.2017.

¹¹ Reyhan Yücebaş, Arz Yanlı İktisat Bakış Açısıyla Kayıt Dışı Ekonomi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2014.

dışı faaliyetleri yapanlar vergi cezalarından ayrı olarak ilgili kanunlardaki hapis ve para cezaları ile cezalandırılır.¹²

3.Neden İllegal Bahis Tercih Edilmektedir

İnsanlar çeşitli şans oyunlarında şanslarını denerken, günümüzde spor bahisleri büyük popülerlik kazanmıştır. Türkiye’de yasal olarak kabul edilen tek bahis sistemi İddaa’dır. Spor Toto Teşkilatı’nın resmi oyunu devletin koruma altındadır. Bunun dışında Bilyoner, Nesine, Misli, Oley, Tuttur ve Birebin adlı elektronik bayiler bulunur. Adı geçen bu bayiler iddaa’nın alt yapısını kullanırlar. Peki ülkemizde yasal bahis sistemi ve bahis siteleri mevcut iken, bahis oynayanlar bu yasal bahis siteleri yerine neden illegal bahis sitelerini tercih etmektedirler.

İllegal bahis sitelerinin tercih sebeplerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz;

-Yasal bahis sitelerinde canlı bahis imkanının olmaması bahisin maç başlamadan önce yapılması gerekirken, illegal bahis sitelerinde maç oynanırken bahis yapılabilmesi.

-Yasal bahis sitelerinde kuponu en az 3 ya da 4 maçtan çok nadirde olsa tek maçtan oluştururken illegal bahis sitelerinde her maça kupon oluşturabilmektedir.

-Yasal bahis sitelerinde her lig bültende yer almazken, illegal bahis sitelerinde amatör maçlara kadar bültende yer almasıdır.

-Yasal bahis sitelerinde her spor dalı bültende yer almazken, illegal bahis sitelerinde neredeyse her türlü spor karşılaşması bültende yer almaktadır.

-Yasal bahis sitelerinde bahis çeşitliliği az iken, illegal bahis sitelerinde bahis çeşitliliğinin fazla olması.

Tabi ki illegal bahis sitelerinin bu kadar avantajlarının yanında dezavantajı da var. En başta illegal olması, bu sitelerin yasal olmaması ve bu sitelerin illegal olmasından dolayı da karşılaşılan herhangi bir problemde hakkınızı arayacağınız bir muhatabınızın olmamasıdır. Bu bağlamda en çok karşılaşılan problem, kazanç sağladığınızda elde ettiğiniz kazancın çeşitli sebeplerle ödenmemesidir.

4.İllegal Bahis Siteleri ve Ekonomiye Etkisi

Deloitte Türkiye’nin hazırladığı ‘Türkiye Spor Bahsi Pazarı/Yasa dışı Bahsin Etkisi’ başlıklı rapora göre, ülkemizde oynanan yasal bahis pazarı 8 milyar lirayken yasa dışı pazar 6 milyar lirayı aştı. Üstelik yasa dışı pazarı rakamlarına sokak bahis pazarı dahil değil. Yasal ve yasa dışı bahis arasındaki makas giderek daralıyor. Türkiye’deki mevzuat devlet açısından da büyük bir vergi kaybını beraberinde getiriyor. Raporda verilen bir örneğe göre, İngiltere’de

¹² Merve ÖNDER, Türkiye’de Kayıt Dışı Ekonomi ve Uluslararası Uygulamalar Işığında Çözüm Önerileri, Mesleki Yeterlilik Tezi, Ankara, 2012, s.8-9.

yasal olarak faaliyet gösteren ancak Türkiye’de yasa dışı olarak bahis oynatan bir şirket, 2013 yılında 135 milyon lira kazanıyor. Şirket gelirinin yüzde 30’unu Türkiye’den sağlarken gelirinin ancak yüzde 4’ü İngiltere’den sağlamaktadır.¹³

Yasadışı bahis çetelerinin yıllık ciroları her geçen gün artmaktadır. Türkiye genelinde yıllık cirolarının 20 milyar TL’yi aştığı tahmin edilmektedir. Merdiven altı ve internet üzerinden şebekelerin oynattığı bahisten devlet 1 milyar, kulüpler 2 milyarın üzerinde maddi kayba uğramaktadır.

5.Sonuç ve Öneriler

Son dönemde illegal sitelere karşı bir dizi eylem planı oluşturulmuş ve bu sitelere topyekün bir savaş başlatılmıştır. Bu eylem planı aşağıda belirtilmiştir.

Organizatörlerin gelirlerine el konulacak.

Kumar oynatılan mülkler mühürlenecek.

Bahis-kumarı özendirici reklamlar yasaklanacak.

Kumar parası havale veya EFT ile gönderilemeyecek.

Yasadışı para transferinde banka kartı, kredi kartı kullanılmayacak.

Özendiren sitelere erişim engeli.

Soruşturmalar için cumhuriyet savcısı başkanlığında özel ekip kurulacak.

Kumar sitelerine girişe izin veren kafelere ağır ceza verilecek.

Bitcoin, ethereum, ripple gibi ödeme kanalları engellenecek.

Bahis sitesine girene uyarı mesajı gelecek.

Reklam yapan siteler erişime kapatılacak.

İhbar sistemi kurulacak.

Arama motorları gözetlenecek, erişim yavaşlatılacak.

Ceza-yaptırımlar artacak.

Kafeler başta olmak üzere her yere afişler asılacak.

Gençler, çocuklar eğitilecek.

İçişleri, Adalet, Maliye bakanlıkları, Mali Suçları Araştırma Kurumu (MASAK), Gelir İdaresi Başkanlığı ve Emniyet’in birlikte yürüteceği eylem planı ile illegal yapı ve organizasyonların güç, servet kazanmasının önüne geçilecek. Cumhuriyet savcısı

¹³ <http://www.hurriyet.com.tr/turkiye-yasa-disi-bahse-giriyor-40031179>

Kayıt Dışı Ekonomi:İllegal Bahis

başkanlığında, Adalet Bakanlığı koordinasyonunda ve MASAK, BDDK, GİB, BTK gibi kurum temsilcilerinin de yer aldığı bir ekip mücadelenin beyin takımı olacak.

Kumarda para transferlerinin engellenmesi sürecini MASAK ve BDDK üstlenecek. BDDK kredi kartı kullanımını konusunda da tedbirler alacak. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu kumar reklamı yapılan sitelere erişimi engelleme görevini üstlenecektir.¹⁴

Bu problemin çözümü için, bu kadar geniş çaplı bir mesai harcanmasına gerek var mı, yoksa basit bir şekilde bu konu çözüme kavuşturulabilir mi?

Araştırmalara göre illegal sitelere giren bahis severlerin büyük bir kısmı spor bahisleri kısmını kullanmaktadırlar. Kumar oynamamaktadırlar. Bahis oynayanların tamamı güvenilir, yasal ve yukarıda saydığımız canlı bahis, tek maça oynama gibi özellikleri içeren bahis siteleri olduğunda, illegal bahis siteleri yerine, legal bahis sitelerinde oynayacaklardır. O zaman illegal bahis sitelerinin kapanmasını sağlamak çok basit, Türkiye’de yasal olarak kabul edilen tek bahis sistemi İddaa’nın. alt yapısını bahis severlerin istekleri doğrultusunda yeniden oluşturmasıdır. İddaa bahis alt yapısını bahis severlerin beklentilerini karşılayacak şekilde düzenlediğinde, bahis severlerin tamamına yakını legal bahis sitesi İddaa’yı tercih edecek ve illegal bahis siteleri kendiliğinden kapanacaktır. Bu da ülkemizin vergi kaybını, kulüplerin gelir kaybını ve ayrıca illegal bahis sitelerinin kapanması için harcanan mesai kaybını önleyecektir. Bahis severlerin de kendilerini güvende hissetmelerini sağlayacaktır.

Bahis eğlence amaçlı oynanmalı, bahis kesinlikle para kazanmak için görünen bir yol olmamalıdır. Bahis kontrolsüz bir şekilde ve bağımlılık oluşturabilecek düzeyde değil, eğlencesini kaybetmeyecek şekilde oynanmalıdır.

6.Kaynakça

Akalın Gülsüm ve Ferdi Kesikoğlu, Türkiye’de Kayıt Dışı Ekonomi ve Büyüme İlişkisi, ZKÜ (Zonguldak Karaelmas Üniversitesi) Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:3, Sayı:5, 2007.

Erkuş Hakan ve Kadir Karagöz, Türkiye’de Kayıt Dışı Ekonomi ve Vergi Kaybının Tahmini, Maliye Dergisi, Sayı:156, Ocak-Haziran 2009.

Önder Merve, Türkiye’de Kayıt Dışı Ekonomi ve Uluslararası Uygulamalar Işığında Çözüm Önerileri, Mesleki Yeterlilik Tezi, Ankara, 2012.

Yücebaş Reyhan, Arz Yanlı İktisat Bakış Açısıyla Kayıt Dışı Ekonomi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2014.

<http://www.atamer.av.tr/kumar-ve-bahis-siteleriyle-dolandiricilik/>, 01.07.2017.

<http://analizkolik.com/illegal-bahis/>, 01.07.2017.

¹⁴ <http://www.milliyet.com.tr/topyekun-savas-baslatiliyor-o-ekonomi-2478809/>, 04.07.2017

Kayıt Dışı Ekonomi:İllegal Bahis

<http://www.istanbulsmmmodasi.org.tr/yayinlar.asp?Gid=7&Yid=7>, 27.06.2017.

<http://www.unal-feruzoglu.av.tr/makaleler/1008/enformel-istihdam.aspx>, 27.06.2017.

https://ipfs.io/ipfs/QmeuuJnfJoXfWnJPj4wcNe2sZTXqrAzVKQ7ThK56aG5dNw/wiki/Kayıt_dışı_ekonomi.html, 27.06.2017.

<http://ekonomici.blogcu.com/kayitdisi-ekonomi-ve-kuresellesme-volkan-ozdede/11707678>, 27.06.2017.

<http://sbe.kmu.edu.tr/userfiles/file/tezler/isletme/SemaBetulazakli.pdf>, 07.06.2017.

<http://www.hurriyet.com.tr/turkiye-yasa-disi-bahse-giriyor-40031179>

<http://www.milliyet.com.tr/topyekun-savas-baslatiliyor-o-ekonomi-2478809/>, 04.06.2017